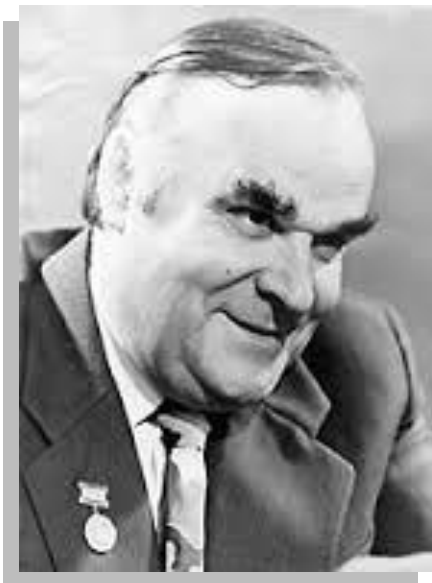

Oamenii Moldovei mele

EUGENIU URECHE

Chișinău 2017

„Sufletul meu o să fie peste tot..”

(Eugeniu Ureche)

Eugeniu Ureche este una dintre figurile cele mai proeminente în cultura noastră. Înzestrat cu o dărnicie de la natură, s-a manifestat cu prisosință în diferite domenii ale artelor: actor, regizor, cântăreț de operă (bas profund) și operetă, interpret de cântece populare, pictor, sculptor, fotograf.

Eugeniu Ureche a văzut lumina zilei la 7 martie 1917, la Hârtoțul-Mare, Criuleni. Prin 1919-1920 părinții se mută la Chișinău. În perioada anilor 1928-1934, își face studiile primare la Liceul „B. P. Hasdeu” din Chișinău. De mic copil cântă în cor și-i place să asculte muzică.

În toamna anului 1934 susține examenele de admitere la Conservatorul particular de muzică și artă dramatică „Unirea” din Chișinău, mai întâi în clasa de Canto, iar mai apoi, la îndemnul pedagogilor, la Facultatea de Dramă. După un an de studii succesele tânărului elev au fost atât de remarcabile, încât, după examenele de promovare, el a fost trecut din anul întâi direct în anul trei al clasei de Canto.

În anul 1938 termină cu brio Facultatea de Dramă, iar Facultatea de Canto n-a reușit s-o absolve, deoarece este chemat să-și facă serviciul militar în Armata Română. După mulți ani, la îndemnul cântărețului basarabean Nicolae Nagacevschi, își continue studiile muzicale și devine student în anul trei al clasei de Canto la Conservatorul de Stat din Chișinău.

Pe parcursul vieții deține mai multe funcții: actor la Teatrul Moldovenesc Muzical-Dramatic din Chișinău (azi Teatrul Național „Mihai Eminescu”) (1940), solist al Ansamblului de cântece și dansuri „Doina” al Filarmonicii moldovenești (1942-1944), solist al Teatrului de Operă și Balet (1955-1959) și actor al trupei Teatrului muzical-dramatic „A. S. Pușkin” (1945-1979). A colaborat cu Radioul Național, Studioul „Moldova-Film”, Studioul „M. Gorki”, Studioul „A. Dovjenko”.

Eugeniu Ureche a interpretat circa o sută de roluri. Primul său rol în teatru a fost al lui Ștefan Bâtcă, după piesa cu același nume de Lev Barski.

A creat chipuri de mare valoare artistică din clasică universală: rolurile titulare în tragedia *Regele Lear* de W. Shakespeare și comedia *Tartuffe* de Molière, primarul (*Revizorul* de N. Gogol), Arbenin (*Mascarada* de M. Lermontov), Șamșon (*Tigrul și Hiena* de Ș. Petiofi), cetățeanul turmentat (*O scrisoare pierdută* de I. L.

Caragiale), Braun (*Opera de trei parale* de B. Brecht) ș. a. Contribuția artistului este substanțială la valorificarea scenică a moștenirii dramatice naționale, actorul evidențiind-se în dramele și comediiile lui Vasile Alecsandri, jucând rolul titular în *Ovidiu* și pe cel al lui Horațiu în *Fântâna Blanduziei* etc.

S-a filmat în peliculele: *Leana* (1955, Studioul „M. Gorki” – președinte de colhoz); *Andrieș* (1955, Studioul „A. Dovjenko” de la Kiev – Strâmbă-Lemne); *Răsăritul zburciumat* (1984, „Moldova-Film” – moșierul) ș. a.

Folclorul muzical moldovenesc își află în persoana lui Eugeniu Ureche un interpret de prestigiu. A interpretat și înregistrat la Radio Chișinău piese, precum: *Of, sărmana păsărea*, *Frunză verde de salcâm*, *Dragă mi-e lelița-n vie*, *Frunză verde doi bujori*, *S-ar găti badea de nuntă*, *M-am pornit la Chișinău*, *Bun îi vinul ghiurghiuliu* ș.a. ce au intrat în fonoteca de aur a Radiodifuziunii moldovenești. A mai interpretat și creații clasice semnate de W. A. Mozart, G. Verdi, D. Fedov, V. Baronciuc ș. a.

Este cunoscut și ca artist plastic, având un șir de peisaje interesante care reflectă frumusețile plaiului moldav.

În decursul mai multor ani a lucrat asupra galeriei de portrete sculpturale ale personajelor, pe care le-a interpretat.

Deține mai multe ordine și premii: Artist Emerit din RSSM (1945); Laureat al Premiului de Stat al URSS, la Decada muzicii și dansului moldovenesc la Moscova (1950); Artist al Poporului din RSSM (1953); Artist al Poporului din URSS (1967); Ordinul Republicii (1997); pentru participarea la Festivalul I Național de Teatru „Nenea Iancu” juriul i-a conferit cea mai înaltă distincție Premiul UNITEM „De excelență profesională”.

Eugeniu Ureche a decedat la 27 ianuarie 2005 și a fost înmormântat la Chișinău.

Uniunea Teatrală din Moldova, începând cu 27 decembrie 2006, decernează anual Premiul „Eugeniu Ureche” unei personalități marcante, care a adus o contribuție valoroasă la dezvoltarea Teatrului Național.

La 27 august 2012, cu ocazia împlinirii a 95 de ani de la nașterea actorului, Poșta Moldovei a emis o marcă cu chipul lui Eugeniu Ureche.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Referințe critice

Cemortan, Leonid. Actorul Eugeniu Ureche / Leonid Cemortan; cop.: Ștefan Eșanu. – Ch.: Epigraf, 2005. – 160 p.

Providența artistului: Eugeniu Ureche: actor, regizor, artist liric și plastic / ed. îngrijită de Ion Gheorghe Șvitchi; cop.: Diana Șvitchi. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – 167 p.

Buzilă, Serafim. Ureche, Eugeniu // Buzilă, Serafim. Interpreți din Moldova: lexicon enciclopedic / Serafim Buzilă. – Ch., 1996. – P. 430-431.

Cemortan, Leonid. Actorul Eugeniu Ureche / Leonid Cemortan // Arte. 2005: Arte audiovizuale. Teatru. Cinema. Muzică. – Ch., 2005. – P. 126.

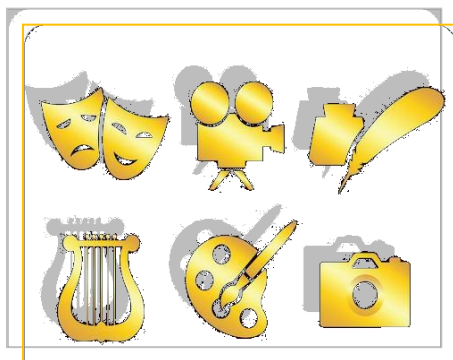
Jovmir, Nina. Basul Eugeniu Ureche // Jovmir, Nina. Verificat: au sufletele inundate de muzică / Nina Jovmir. – Ch., 2012. – P. 5-11.

Catărău, Cornelia. Eugeniu Ureche – un munte de talent / Cornelia Catărău // Lit. și arta. – 2013. – 18 apr. – P. 2.

Popa, Pavel. Calendar cronologic: [Eugeniu Urche] / Pavel Popa // Realități culturale. – 2012. – Nr. 3. – P. 10-13.

Dedicații lirice

Palladi, Tudor. Coroana lui foșnește-n jur perenă: magimagnificului Eugeniu Ureche // Providența artistului. Eugeniu Ureche: actor, regizor, artist liric și plastic. – Ch., 2006. – P. 36-38.

Referințe

Existența trupească e trecătoare, dar sufletul cred că rămâne, o să dăinuiască. Sufletul meu o să fie peste tot. La copiii mei, la nepoții mei, strănepoata mea, care o să aibă când să-și amintească: uite, a fost un asemenea bătrân, care ne-a lăsat atâtea pictură, atâtea giuvaiere, atâtea lucrări în metal, în lemn negru, în lemn roșu: uite asta e veșnicia.

Eugeniu Ureche

Când este vorba de actor, consider că el trebuie să gândească, să fie filozof. Într-un cuvânt, să-și autoregleze rolul. În această categorie de actori l-ași include, în primul rând, pe Eugeniu Ureche.

Valeriu Cupcea

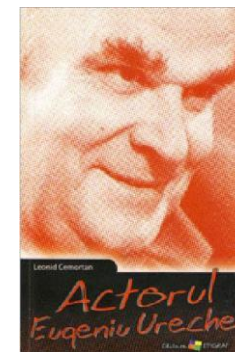
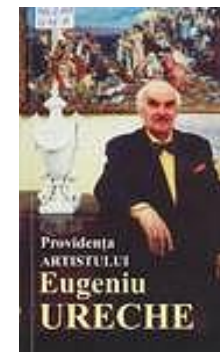
Eugeniu Ureche face parte din categoria – rară – a actorilor monumentali, teatrogenici, ca să zicem așa. Singură prezența fizică este impunătoare, produce impresie, invită la comunicare și coparticipare, încântă și seduce.

Mihai Cimpoi

Eugeniu Ureche profesa un teatru al nobleței, un teatru elevat și aristocratic. Pentru el arta era o sferă ruptă de cotidian, o sferă cu totul aparte, o sferă a frumosului.

Îl caracteriza elaborarea minuțioasă și migăloasă a rolului (...). Știa să-și țină emoțiile în frâu, să le dozeze și dacă le expunea, apoi nu le expunea dezgolite, crude, ci înnobilate, tot astfel cum rama aurită înobilează tabloul.

Constantin Cheianu

În rolul lui Arbenin din „Mascarada” de M. Lermontov

În rolul titular „Regele Lear” de W. Shakespeare

În rolul lui Cerevik din opera „Iarmarocul din Sorocineț” de M. Musorgski

În rolul titular „Tartuffe” de Moliere

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban